

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
sediul Rîșcani

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
office Rîșcani

Chișinău, str. Kiev, 3 Republica Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Chisinau, Kiev 3, street, Republic of Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

*Destinatar: Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28*

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, Vă expediază copia încheierii nr. 3-1518/23 din 16 octombrie 2023 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul acțiunii de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Petrov Ruslan către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ și obligarea la emiterea actului administrativ.

*Anexe: copia încheierii nr.3-1518/23 din 16 octombrie 2023 – 2 file.
sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate (original) – 10 file.
copia cererii de chemare în judecată cu anexe – 15 file.*

Judecător

Guzun Corneliu

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

a dispozițiilor articolului 13 alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022 și articolul 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023

Autorul excepției de neconstituționalitate

Persoană fizică

Nume Petrov

Prenume Ruslan

Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de contencios administrativ.

Potrivit situației de fapt, sunt beneficiar de pensie pentru vechime în muncă în baza deciziei pârâtului nr: 09/2022/30310 din 22.11.2022, determinându-mi-se cuantumul pensiei în mărime de 21080 lei.

Respectiv, având pensia în mărime de 21080 lei, la data de 04 aprilie 2023 am primit pensia indexată în mărime de 22850 lei, or, Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare CNAS) mi-a indexat pensia doar în partea care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023, care constituie 11.700 lei.

Pârâtul CNAS nu mi-a comunicat actul administrativ individual în baza căruia a decis recalcularea pensiei.

Nefiind de acord cu modul în care a fost recalculată pensia, la data de 28 aprilie 2023 am înaintat pârâtului CNAS contestație asupra calculelor efectuate la indexarea pensiei în baza coeficientului stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, solicitând emiterea unei decizii, prin care subsemnatului Ruslan Petrov să-i fie indexată pensia la mărimea de 24242 lei, începând cu 01.04.2023, prin aplicarea coeficientului creșterii de 15% stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, la întreaga sumă a pensiei (21080 lei).

Prin răspunsul CNAS din 11.05.2023 nr. P-977/23, am fost informat că contestația privind indexarea pensiei în baza Hotărârii Guvernului nr. 148 din 22.03.2023 se readresează după competență Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

La expirarea termenului prevăzut de lege pentru soluționarea cererii prealabile, nu am primit nici un răspuns, fapt care, în conformitate cu art. 64, alin. (2) Cod administrativ, este considerat ca respingere a cererii prealabile.

Considerând că acest refuz în emiterea actului individual favorabil este vădit ilegal și neîntemeiat, am declanșat o procedură în instanța de contencios administrativ, mizând pe respectarea principiului supremației dreptului înserat la art. 36 Cod administrativ, astfel solicitând:

1. obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze cuantumul pensiei pentru vechimea în muncă a reclamantului Ruslan Petrov, prin majorarea cuantumului acesteia (21080 lei), indexându-l cu sporul de 15% și să-i plătească reclamantului pensia indexată în mărime de 24242 lei, începând cu data de 01.04.2023;
2. obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze cuantumul pensiei pentru vechimea în muncă a reclamantului Ruslan Petrov, prin majorarea cuantumului acesteia (21080 lei), indexându-l cu sporul de 30% și să-i plătească reclamantului pensia indexată în mărime de 27404 lei, începând cu data de 01.04.2023.

Cauza civilă a fost înregistrată la Judecătoria Chișinău sediul Râșcani cu numărul PIGD 2-23089266-12-3-21062023 și este în proces de examinare.

Obiectul sesizării.

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității asupra prevederilor stabilite la articolul 13, alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, - "*prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023*".

Precum și controlului constituționalității asupra prevederilor stabilite la articolul 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, - "*coeficientul de indexare se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023*".

Argumentarea incidenței mai multor drepturi din Constituție.

Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republicii Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 7

Constituția, Legea Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 16

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecție socială

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) *Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngerii decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.*

(4) *Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.*

Convenția Europeană a Drepturilor Omului
Ratificată de Republica Moldova la 01.02.1998

Articolul 17. Interzicerea abuzului de drept

Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decît cele prevăzute de această Convenție.

DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI
aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII din 28.07.90

Articolul 7

Toți oamenii sînt egali în fața legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la o egală protecție a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar viola prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o asemenea discriminare.

Argumentarea pretinsei încălcări a mai multor drepturi garantate de Constituție.

Dreptul la pensie este reglementat prin Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14.10.1998, potrivit căreia pensia de asigurări sociale de stat este venitul bănesc convenit asiguratului, în condițiile Legii, corelativ obligațiilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

Cu toate cele menționate supra, constat că CNAS, aplicând articolul 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023 la indexarea pensiei mele, a restricționat nejustificat dreptul meu de a obține prestația socială prin indexare.

Respectiv CNAS indexând pensia mea pune în evidență preambulul Hotărârii Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, în care se menționează că aceasta urmărește scopul executării art. 12 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii și art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022.

Consider că prevederea stabilită la articolul 13, alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, și anume - "*prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023*" contravine prevederilor articolelor 16 din Constituție, coroborat cu art. 46; 47 din Constituție, contravine și condițiilor referitoare la caracterul rezonabil și proporțional al restrîngerii dreptului prevăzut de art. 54, al. (2) din Constituție.

În același timp, și prevederea articolului 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, și anume - "*coeficientul de indexare se va aplica doar acelei părți din*

pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023" este neconstituțională, contravine prevederilor articolelor 16 din Constituție, coroborat cu art. 46; 47 din Constituție, contravine și condițiilor referitoare la caracterul rezonabil, și proporțional al restrângerii dreptului prevăzut de art. 54, al. (2) din Constituție.

Criticând actele normative sus menționate mă voi referi la dispozițiile art. 47, alin. (1), (2) din Constituție, din conținutul căreia se desprinde ideea că cetățenii au dreptul la un trai decent și prin asigurarea asistenței sociale, de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile Legii nr. 156 din 14.10.1998.

Mai mult, dreptul la pensie este protejat de articolul 46 din Constituție în cazul în care dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică, or, la caz dreptul la pensie a fost dobândit de către mine la data de 01.11.2022, el are valoare economică care trebuie să evolueze în timp pentru a corespunde creșterii inflației în economia statului.

Astfel că, legislația națională, mai precis prevederile art. 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, garantează pensionarilor dreptul la indexare anuală a pensiilor raportat la creșterea prețurilor de consum (**inflației**) în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Această normă este în tandem cu reglementările constituționale de la art.16, 46, 47 din Constituție, și explică principiul directoriu al evoluării în timp a pensiilor sociale – indexarea corespunzătoare nivelului de inflație – care permite menținerea nivelului de asigurare socială, fără discriminare, la nivelul obținut la momentul stabilirii pensiei. Așa cum art. 13 din Legea nr.156/1998 este în vigoare, acest mecanism de ajustare a nivelului pensiilor la realitatea economică și la echivalentul (puterea de cumpărare) corespunzător celui inițial rămâne a fi viabil și în prezent. Iar orice ingerință defavorabilă beneficiarului pensiei din partea statului urmează a fi, în primul rând, argumentată prin prisma scopului (interesele securității naționale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, protejării drepturilor altor persoane), și în al doilea rând, proporțională situației care a determinat-o. Aceste două componente de bază ale unei ingerințe sunt obligatorii nu doar pentru autoritățile publice de execuție, dar și pentru cele generatoare de acte normative (Parlamentul, Guvernul), or marja lor de discreție este limitată de necesitatea respectării drepturilor și libertăților fundamentale.

Având intenția de a-mi proteja drepturile sociale declanșez procedura controlului de constituționalitate care, pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia autorul excepției are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva abuzurilor Legislatorului și Guvernului, în cazul în care, prin legea și hotărârea de guvern sus menționate, drepturile constituționale sunt încălcate.

În opinia mea, prevederea articolului 13, alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022 și prevederea articolului 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023 în partea textului – *"coeficientul de indexare se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023"* încalcă dreptul meu la egalitate stabilit de art. 16 din Constituție coroborat cu art. 46, 47 din Constituție.

Subliniez că dreptul meu la egalitate, dreptul la proprietate privată și protecție socială, dreptul la asistență și protecție socială au fost violate prin aplicarea art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, articolul 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, fiind instituite procedee de discriminare în raport cu asigurarea mea socială – pensie care a fost indexată sub nivelul de 15%, vis-a-vis de alți pensionari care au beneficiat de indexarea pensiei la 15%, ceea ce nu este compatibil cu esența principiilor de drept. Or, normele de drept sus menționate încalcă dreptul la egalitate stabilit de art. 16 din Constituție, coroborat cu art. 46; 47 din Constituție – dreptul la proprietate, dreptul la asigurarea socială. În acest sens, consider că aplicarea coeficientului creșterii pensiei mele prin indexare doar a unei părți din pensie, făcând ca întreaga pensie de fapt să fie indexată la un quantum mai mic de 15% , limitează dreptul

meu de a beneficia în prezent și viitor de bunurile garantate de art. 13 din Legea nr.156/1998 în coroborare cu art. 47, al. (2) din Constituție (bun - *pensia indexată potrivit inflației*), în timp ce o altă categorie de pensionari beneficiază de dreptul de indexare a pensiei (pentru întregul quantum) la 15% fără anumite limitări sau condiționalități.

Cu titlu de principiu remarc faptul că, egalitatea (art. 16 din Constituție) este unul din drepturile fundamentale ale omului, drept care stă la baza guvernării în cadrul unei societăți durabile. Acest drept fundamental asigură și egalitatea în drepturi a pensionarilor, pensiile cărora depășesc salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023, categorie de pensionari la care sunt atribuit și eu. Orice dezavantajare în raport cu alți pensionari, obligatoriu urmează a fi justificată, inclusiv din punct de vedere al echității, precum și al scopului urmărit atât de legiuitor, cât și de CNAS (Guvern) în calitatea sa de autoritate publică.

Indexarea diferențiată a pensiilor în funcție de mărimea acestora, incontestabil atrage după sine consecințe negative pentru mine, deoarece diminuează creșterea capacităților mele de a corespunde în mod adecvat evoluției prețurilor de consum (inflației), diminuând nivelul meu de asigurare materială. Parlamentul și Guvernul astfel, nu fac altceva decât să alinieze asigurarea socială al tuturor pensionarilor la același nivel, or, la aplicarea unui astfel de mecanism (formulă) de indexare diferențiată pe parcursul a câtorva ani inevitabil se va ajunge la o pensie egalată pentru toți pensionarii, și această abordare distruge principiul obținerii pensiei într-un quantum proporțional contribuțiilor plătite la Bugetul asigurărilor sociale sau proporțional drepturilor patrimoniale obținute la momentul stabilirii pensiei.

În cazul în care Guvernarea a implementat normele criticate din perspectiva deficitului la Bugetul asigurărilor sociale, atunci în procesul decizional nu există transparență, argumente și motive convingătoare care ar indica clar de ce s-au stabilit ingerințe disproporționate pentru diferite categorii de pensionari, or, tratarea diferențiată a pensionarilor trebuia să fie motivată prin aspecte factice, economice, de altă natură și care în mod natural se încadrează în limitele articolului 54 din Constituție.

În cazul în care Guvernarea a implementat normele sus criticate din perspectiva evitării sărăcirii cumpline a unor categorii de pensionari și/sau a tendinței de uniformizare a nivelului de asigurare socială, aceasta nu poate constitui un motiv pentru mecanismul discriminatoriu aplicat, or acest scop este justificat a fi atins prin oferirea pensionarilor mai vulnerabili a unor facilități suplimentare celor prevăzute de mecanismul de indexare compensatorie a capacității de cumpărare (corespunzător indicelui inflației), și în acest caz va fi evitată discriminarea și încălcarea drepturilor altor pensionari.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa a enunțat că, violarea principiilor egalității și nediscriminării are loc atunci când se aplică un tratament diferențiat între persoane plasate în situații analogice sau compatibile, fără să existe o justificare obiectivă și rezonabilă, sau când există o disproporție între scopul urmărit și mijloacele folosite (Schalk și Kopf c. Austriei 24.06.2010).

În speță, situația dintre mine, ca beneficiar de pensie specială pentru vechimea în muncă și beneficiarii de alte categorii de pensii (pentru limita de vârstă, pentru dezabilitate *e.t.c.*) este analogică, or, în ambele cazuri este vorba de dreptul de a beneficia de coeficientul de indexare a pensiei egal cu rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător – această formulă de indexare prevăzută de lege este unică pentru toate categoriilor de pensionari, și restricționarea respectivului drept în privința mea în comparație cu alți beneficiari de pensie este discriminatorie.

În concret, fiind aplicate prevederile articolului 13, alin. (1) din Legea nr.357/2022 și prevederea articolului 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, modul prin care a fost recalculată (indexată) de către CNAS pensia din 01 aprilie 2023, sub limita de 15%, stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, a constituit suma de

22850 lei, or, aplicând coeficientul indexării 15% la întregul quantum al pensiei de care beneficiam până la 01.04.2023, suma pensiei mele urma să fie 24242 lei. Astfel constat că diferența este una considerabilă și lipsirea mea de această diferență neglijează principiul obținerii pensiei într-un quantum proporțional contribuțiilor plătite la Bugetul asigurărilor sociale, diminuează capacitatea mea de a rezista inflației existente, de a menține performanța traiului decent la același nivel calitativ care mi-a fost oferit la momentul obținerii dreptului la pensie, și afectează dreptul meu la asistență și protecție socială garantată de Stat.

Pe cale de consecință, identific că calculul de indexare a pensiei mele în baza coeficientului diminuat stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, a fost efectuat de CNAS cu nerespectarea art. 16 din Constituție, coroborat cu art. 46; 47 din Constituție, precum și condițiilor referitoare la caracterul rezonabil și proporțional al restrângerii dreptului prevăzut de art. 54, al. (2) din Constituție și art. 13, din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, care garantează pensionarilor dreptul necondiționat la indexare anuală a pensiilor.

Consider neconstituțională și prevederea stabilită la articolul 13, alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, și anume - *"prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021"* – pe motiv că contravine condițiilor referitoare la caracterul rezonabil, și proporțional al restrângerii dreptului prevăzut de art. 54, al. (2) din Constituție, coroborat articolelor 16 din Constituție, art. 46; 47 din Constituție.

Constat că articolul 13, alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357 din 22.12.2022, stabilește o restricție, *"prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern"*.

Caracter de restrângere comportă și art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, care stabilește că *"coeficientul de indexare se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023"*.

Critica expusă asupra normei de drept este bazată pe aspirația mea legitimă la o indexare corespunzătoare (proporțională) nivelului de inflație, după cum prevede art. 13 din Legea nr.156/1998, și nu la indexarea în quantumul stabilit de Guvern (15%), care este inexplicabil diminuat în comparație cu cel prevăzut de lege. Or, pe lângă garanțiile sociale din art. 47 din Constituție, art. 2, alin. (1) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Republica Moldova s-a angajat să asigure dreptul la asistență și protecție socială și să acționeze atât prin propriul său efort, cât și prin asistență și cooperare internațională, în special, pe plan economic și tehnic, folosind la maximum resursele sale disponibile, pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute în Pact să fie asigurate progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative care vor spori nivelul de trai al populației.

Fiind aplicate restricțiile de derogare de la art. 13 din Legea nr.156/1998, prin prevederile articolului 13 alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, potrivit calculelor CNAS, am primit pensia indexată în baza coeficientului subminat și sub limita de 15%, stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, în mărime de 22850 lei, or, aplicând coeficientul indexării

corespunzător celui prevăzut de art. 13 din Legea nr.156/1998, suma pensiei mele ar constitui 27404 lei, astfel constat că diferența este una considerabilă și lipsirea mea de această diferență diminuează capacitatea mea de a corespunde în mod adecvat creșterii prețurilor de consum (inflației), diminuând nivelul meu de asigurare materială, dreptul la asistență și protecție socială garantat de Stat, aducând atingere posibilității mele de a trăi decent.

Prin dispozițiile articolului 13 din Legea nr.357 din 22.12.2022 și articolul 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, autoritățile Statului au instituit o restricție suplimentară, aplicabilă la calcularea coeficientului de indexare a pensiilor pentru data de 1 aprilie 2023, și au stabilit nivelul de creștere a pensiilor în funcție de *"creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021"*, prin derogare de la art. 13 din Legea nr.156/1998, care raporta indexarea la *"creșterea prețurilor de consum (inflației) în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern"*.

Suprimarea dreptului de a primi indexări la pensie, în valoarea inflație existente în economia statului, prin norma contestată, fiind contrară art. 46 și 47 din Constituția Republicii Moldova, precum și articolului 1 din Protocolul 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care protejează drepturi fundamentale (dreptul la asigurare socială și dreptul de proprietate), încalcă și prevederile art. 54 din Constituția Republicii Moldova, care prevede că, *"În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului."*

Având în vedere realitățile naționale și indicatorii inflației pe economie, se impune ca indexarea pensiilor să se extindă și asupra valorii de referință care mă vizează pe mine în calitate de pensionar, și nivelul creșterii (indexării) pensiei urmează a fi realizat prin aplicarea parametrilor corelativi nivelului de inflație, și nu prin raportare la indicatori de creștere a Bugetului asigurărilor sociale, care se prezintă a fi un indiciu neobiectiv și manipulatoriu, odată ce numărul persoanelor asigurate de la acest Buget poate varia de la an la an. Urmează a se lua în considerație că, *"Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare"* – art. 47 din Constituție.

În confirmarea celor sus relatate voi face trimitere și la declarațiile Avocatului Poporului expuse în Parlamentul Republicii Moldova și mass-media la data de 17.07.2023, din conținutul cărora se desprinde că: *"Din cauza inflației, a crizei economice și energetice, puterea de cumpărare a cetățenilor a scăzut, iar salariile și pensiile sunt mici. Guvernul ar trebui să susțină mai mult pensionarii, persoanele cu dizabilități, familiile monoparentale și cele cu mai mulți copii"*. (<https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/9497/Page/0/language/en-US/Default.aspx>);(<https://radiomoldova.md/p/17215/avocatul-poporului-afirma-ca-puterea-de-cumparare-a-cetatenilor-a-scazut-din-cauza-salariilor-si-pensiilor-mici-precizarile-ministrului-muncii>)

Astfel că, dreptul la prestații de asistență socială în coroborare cu jurisprudența Curții Europene în materia aplicării art. 1 din Protocolul nr. 1, se asimilează unui drept de proprietate și orice limitare a acestuia reprezintă o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate.

În articolul 13, alin. (1) din Legea nr.357 din 22.12.2022, precum și în art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023 nu sunt indicate motivele și necesitățile care au determinat restricționarea aplicării prevederilor art. 13 din Legea nr.156/1998, deși potrivit datelor statistice economia statului se află în continuă creștere. Nemotivarea și în genere lipsa unei argumentări în aplicarea restrângerilor la realizarea drepturilor mele patrimoniale, contravine prevederilor art. 54, al. (2) din Constituție – *"Exercițiul*

drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției".

Prin urmare, o restrângere a drepturilor garantate de Constituție trebuie să fie prevăzute de Lege, să fie necesară și corespunzătoare scopurilor menționate la art. 54, al. (2) din Constituție, să fie proporțională cu situația care a determinat-o și să nu aducă atingere substanței dreptului de proprietate. Or, în lipsa unui interes public legitim, în cazul în care cuantumul unui drept ce reprezintă venitul bănesc cuvenit asiguratului social de stat este redus sau anulat, această măsură constituie o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată.

Având în vedere că restrângerea aplicată de CNAS și instituită de Legislativ și Guvern modifică formula de indexare anuală a pensiei mele prin diminuare în raport cu așteptările legitime, rețin incidența articolelor 16, 46, 47, 54 din Constituție – considerând că prin derogarea de la prevederile art. 13 din Legea nr.156/1998, mi-a fost lezat dreptul constituțional la proprietate, la asistență și la protecție socială, dreptul de a cunoaște motivele restricțiilor aplicate asupra unui drept Constituțional ce-mi aparține, care este incident în toate cazurile în care se pretinde apărarea dreptului la pensie.

Fiind un judecător în demisie fac trimitere și la Rezoluția Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr.40/33 din 29 noiembrie 1985, care stabilește că: "[...] statele-membre ale Consiliului Europei trebuie să tindă spre sporirea garanțiilor sociale ale judecătorului și în **nici un caz nu se admite reducerea garanțiilor sociale deja admise prin lege.**" Or, art.13 din Legea nr.156/1998 a stabilit modul în care se va realiza indexarea pensiilor la 01.04. 2023 și respectivele calcule necesitau a fi aplicate la indexarea pensiei mele.

Declar că indexarea pensiei realizată de CNAS pentru data de 01.04 2023, în baza articolului 13, alin. (1) din Legea nr.357 din 22.12.2022 și articolului 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, au diminuat considerabil drepturile mele sociale și contravin articolelor 16, 46, 47, 54 Constituției Republicii Moldova.

Am fost limitat condiționat de dreptul de a beneficia de o indexare a pensiei potrivit art. 13 din Legea nr.156/1998 cu coeficientul indexării 30% (potrivit datelor statistice afișate pe pagina oficială Biroul Național de Statistică a Republicii Moldova <https://statistica.gov.md/ro/evolutia-preturilor-de-consum-in-republica-moldovain-luna-decembrie-948560264.html>), potrivit căruia pensia mea ar fi constituit 27404 lei. Diferența este una considerabilă și lipsa ei diminuează capacitatea mea de a duce un trai decent, aducând atingere dreptului la un trai asigurat prin asistență și protecție socială garantată de Stat.

Potrivit Guvernului, această formulă de indexare a pensiilor a fost determinată de necesitatea reechilibrării sistemului de pensii, eliminării inechităților existente. O astfel de explicație prin sine este stupidă, or este prerogativa Guvernului de a stabili mărimea pensiilor și n-ar fi justificat Guvernul să invoce caracterul inechitabil al pensiilor. Este o argumentare de o conotație populistă, dar care nu poate justifica ingerința prin prisma scopului (interesele securității naționale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, protejării drepturilor altor persoane – art. 54 din Constituție), și proporționalității cu situația care a determinat-o. Este o formulă stabilită arbitrar, elaborată în lipsa unei strategii, prin care Statul de fapt încearcă soluționarea problemei unui Buget auster prin mecanisme inechitabile și pe contul tuturor beneficiarilor de pensii, or lozinca egalității prezentată fals ca și a echității (prin egalarea pensiilor) de fapt ascunde intervenția defavorabilă în nivelul de asigurare socială al tuturor beneficiarilor de pensie și nu poate constitui o justificare legală a ingerinței.

La cele sus menționate, criticând neconstituționalitatea sintagmei "*coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021*" de la articolul 13 alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, voi opera cu informațiile și datele din Nota informativă la proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023. Astfel, din conținutul Notei se desprinde faptul că, bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 a fost estimat la venituri în sumă de 38735604,7 mii lei și este în creștere de 13,3% pe toate pozițiile de venit, vis-a-vis cu anul 2022, în condițiile creșterii prognozate a produsului intern brut în prețuri cu 2%, a indicelui prețurilor de consum cu 6,7%. Totodată observ că în Nota informativă nu se regăsesc explicații și nu se motivează restrângerea dreptului de a beneficia de o indexare a pensiei potrivit art. 13 din Legea nr.156/1998, cu coeficientul de indexare a pensiei egal cu rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător – astfel fiind evidentă violarea dreptului acordat prin art. 54 Constituției Republicii Moldova (*nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului; exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege*). Nota sus menționată nu explică și nu motivează necesitatea aplicării elementului discriminării pentru sintagma "*coeficientul de indexare se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023*" - astfel prin legea criticată fiind evidentă violarea dreptului acordat prin art. 16 coroborat cu art. 46; 47 din Constituție (*toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice; dreptul la proprietate privată; dreptul la asistență și protecție socială*).

Totodată, potrivit datelor Biroului Național de Statistică, autoritățile raportează pentru anul 2022 o creștere cu 2,1% a produsului intern brut (BIP) în raport cu anul 2021.

Astfel, nu este constatată o criză economică-financiară obiectiv existentă și recunoscută la nivel oficial, condiție indispensabilă pentru a fi impuse restricții la indexarea pensiilor în limitele art. 13 din Legea nr.156/1998. Or, și în aceste condiții, legislativul este obligat să nu piardă din vedere specificul și importanța drepturilor sociale și economice, iar instituirea unor restricționări bazate pe circumstanțe inexistente inevitabil duce la violarea prevederilor art. 54 din Constituție.

Potrivit datelor statistice, economia Republicii Moldova este în continuă creștere, Bugetul de stat înregistrează venituri care permit statului majorarea esențială a salariilor miniștrilor, funcționarilor publici și realizarea modificărilor Bugetului de Stat în sensul majorării, condiții în care restrângerea dreptului la o viață decentă a pensionarului necesită a fi motivată, în caz contrar sunt încălcate principiile potrivit cărora – "*Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare*" – art. 47 din Constituție.

Cu toate cele menționate supra, constat că CNAS, aplicând articolul 13, alin. (1) din Legea nr.357/2022 și articolul 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023 la indexarea pensiei mele, a restricționat nejustificat dreptul meu de a obține prestația socială potrivit art. 13 din Legea nr.156/1998 - prin indexare, deși această restricție nu se regăsește în dispozițiile art. 54 din Constituție. Astfel calculul aplicat de către CNAS este viciat prin ilegalitatea sa, deoarece a fost bazat pe acte normative care suprimă și diminuează drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Urmează de reținut că, prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

În conformitate cu prevederile art. 135, al. (1) din Constituție, art. 39 Codul
jurisdicției Constituționale,

Cerințele autorului sesizării

1. Declararea sesizării ca fiind admisibilă.
2. Exercițarea controlului constituționalității.
3. Recunoașterea neconstituționalității prevederii stabilite la articolul 13 alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, și anume sintagma "*prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021*", deoarece contravine prevederilor articolelor 16 din Constituție, coroborat cu art. 46; 47 din Constituție, contravine și condițiilor referitoare la caracterul rezonabil, și proporțional al restrângerii dreptului prevăzut de art. 54, al. (2) din Constituție.
4. Recunoașterea neconstituționalității prevederii stabilite la articolul 13 alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, și anume sintagma "*în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare ... se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023*", deoarece contravine prevederilor articolelor 16 din Constituție, coroborat cu art. 46; 47 din Constituție, contravine și condițiilor referitoare la caracterul rezonabil, și proporțional al restrângerii dreptului prevăzut de art. 54, al. (2) din Constituție.
5. Recunoașterea neconstituționalității prevederii articolului 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, și anume sintagma "*coeficientul de indexare se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023*", deoarece contravine prevederilor articolelor 16 din Constituție, coroborat cu art. 46; 47 din Constituție, contravine și condițiilor referitoare la caracterul rezonabil, și proporțional al restrângerii dreptului prevăzut de art. 54, al. (2) din Constituție.

Declarația și semnătura.

Declar pe onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice.

28.07.2023.

Cu considerațiune,

Autorul sesizării

Ruslan Petrov

ÎNCHEIERE

16 octombrie 2023

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

Grefier

Guzun Corneliu

Fedișin Adelina

examinând în ședință publică cererea reclamantului Petrov Ruslan privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, înaintată în cadrul examinării cauzei de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Petrov Ruslan către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ și obligarea la emiterea actului administrativ,

constată:

La data de 21.06.2023 reclamantul Petrov Ruslan a depus cerere de chemare în judecată către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ și obligarea la emiterea actului administrativ.

Solicită reclamantul, în cererea de chemare în judecată, anularea deciziei de soluționare a cererii prealabile; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze cuantumul pensiei pentru vechime în muncă a reclamantului Petrov Ruslan prin majorarea cuantumului acesteia (21080 lei), indexându-l cu sporul de 15% și să-i plătească reclamantului pensia indexată în mărime de 24 242 lei începând cu data de 01.04.2023; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze cuantumul pensiei pentru vechime în muncă a reclamantului Petrov Ruslan prin majorarea cuantumului acesteia (21080 lei), indexându-l cu sporul de 30% și să-i plătească reclamantului pensia indexată în mărime de 27 404 lei începând cu data de 01.04.2023.

În cadrul examinării prezentei acțiuni, reclamantul Petrov Ruslan a înaintat o cerere de sesizare a Curții Constituționale, în vederea realizării controlului constituționalității dispozițiilor art. 13 alin.1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357/2022 (și anume sintagmele ”Prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021” și ”în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare ... se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023”) și ale art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023, și anume sintagma (”coeficientul de indexare se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023”).

Verificând sesizarea înaintată de reclamantul Petrov Ruslan prin prisma art.12¹ Cod de procedură civilă, instanța de judecată o va admite, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.12¹ Cod de procedură civilă, (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra

temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. (3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amînă pledoariile. (4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. (5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

În speță, s-a stabilit că, la data de 21.06.2023 reclamantul Petrov Ruslan a depus cerere de chemare în judecată către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea deciziei de soluționare a cererii prealabile; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze cuantumul pensiei pentru vechime în muncă a reclamantului Petrov Ruslan prin majorarea cuantumului acesteia (21080 lei), indexându-l cu sporul de 15% și să-i plătească reclamantului pensia indexată în mărime de 24 242 lei începând cu data de 01.04.2023; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze cuantumul pensiei pentru vechime în muncă a reclamantului Petrov Ruslan prin majorarea cuantumului acesteia (21080 lei), indexându-l cu sporul de 30% și să-i plătească reclamantului pensia indexată în mărime de 27 404 lei începând cu data de 01.04.2023.

Conform art. 135 alin.1) lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Astfel, se constată că, obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. 1) lit.a) din Constituție, excepția este ridicată de către partea în proces, iar prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, reieșind din obiectul și temeiurile de fapt și de drept ale prezentei acțiuni.

La fel, se va reține că, nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Întrunindu-se cumulativ condițiile date, instanța va sesiza Curtea Constituțională pentru a se expune, conform sesizării reclamantului Petrov Ruslan, asupra constituționalității dispozițiilor art. 13 alin.1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357/2022 și ale art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023.

În conformitate cu art. 12¹ Cod de procedură civilă, art.art. 195, 230 Cod administrativ instanța de judecată,

dispune:

Cererea reclamantului Petrov Ruslan privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, înaintată în cadrul examinării cauzei de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Petrov Ruslan către Casa Națională de Asigurări

Sociale privind anularea actului administrativ și obligarea la emiterea actului administrativ se admite.

Se sesizează Curtea Constituțională cu privire la realizarea controlului constituționalității dispozițiilor art. 13 alin.1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357/2022 (și anume sintagmele ”Prin derogare de la art. 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021” și ”în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare ... se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023”) și ale art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22.03.2023 (și anume sintagma ”coeficientul de indexare se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023”).

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea reclamantului Petrov Ruslan și copia cererii de chemare în judecată.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Judecător

Guzun Corneliu

Copia corespunde originalului

